

שער לקהילה

בוסתאן אלמרג' | המרחב הציבורי כמנוע לחיזוק הזהות הקהילתית

מגישה | דאניה זועבי

בהנחיית | אד' נוף תמר דראל-פוספלד, דפנה גרינשטיין, ברברה אהרונסון

יועצים | אדריכל רפי רייש, אקוהידרולוג אורי מורן.

מחקר מלווה | ד"ר שירה וילקוף

פרויקט גמר | מעברים - נופים בתהליכי שינוי

06\08\2025

במזרח הגליל התחתון, בין שמורת הגלבוע והר תבור, שוכנים שבעת הכפרים ההיסטוריים של שבט זועבי כפרים אלו, העשירים במורשת תרבותית, מתמודדים עם מציאות של הזנחה מערכתית, פערים סוציו-אקונומיים וניתוק פיזי וחברתי

כפר מצר

טמרה

נין

דחי

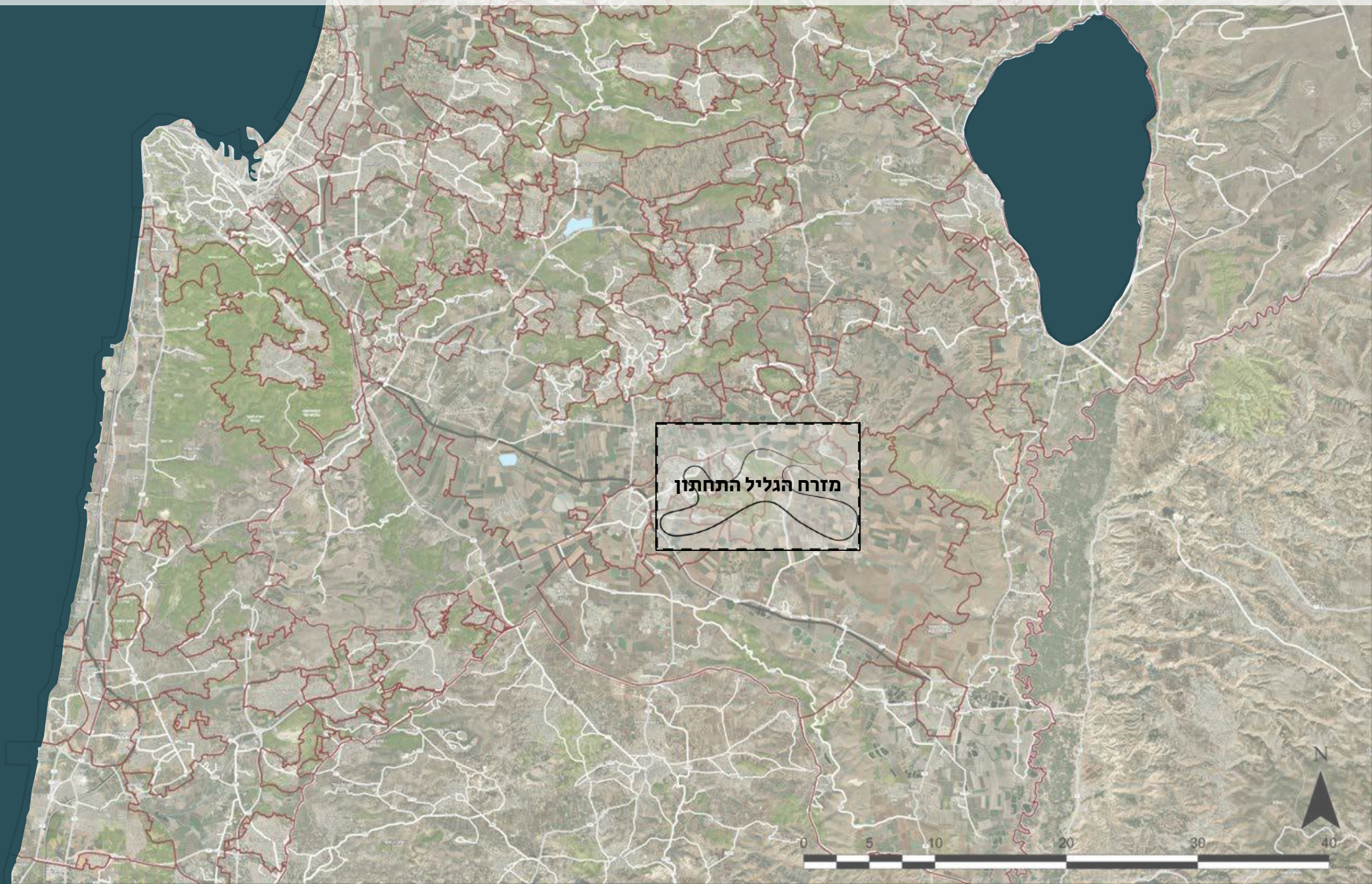
נאעורה

סולם

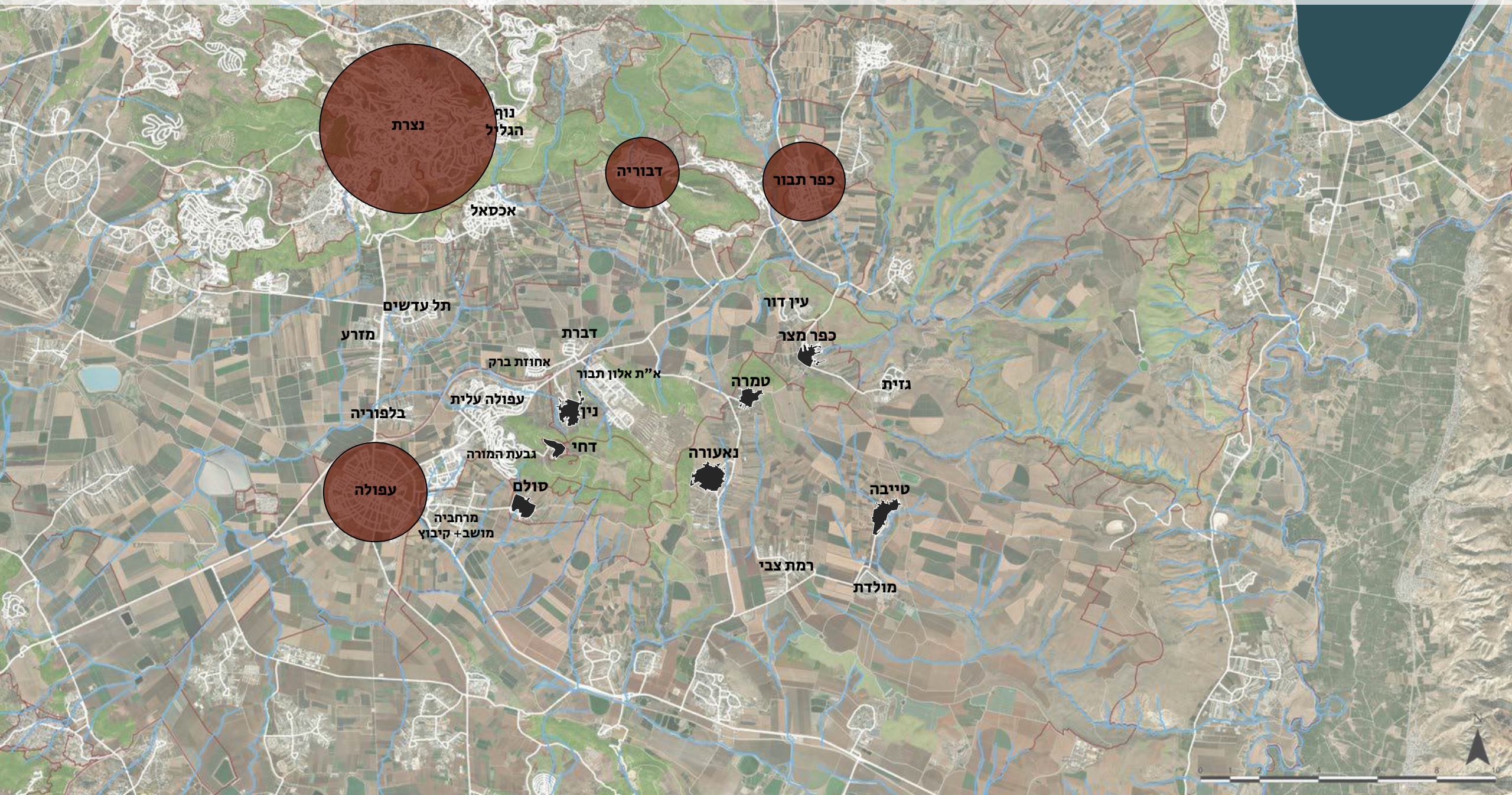

טייבה

מזרח הגליל התחתון

התמצאות – מזרח הגליל התחתון

נצרת

נוף
הגליל

דבוריה

כפר תבור

אכסאל

תל עדשים

מזרע

דברת

אחוזת ברק

א"ת אלון תבור

עפולה עלית

בלפוריה

עפולה

גבעת המורה

דחי

סולם

מרחביה
מושב + קיבוץ

נאעורה

טמרה

עין דור

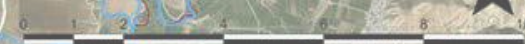
כפר מצר

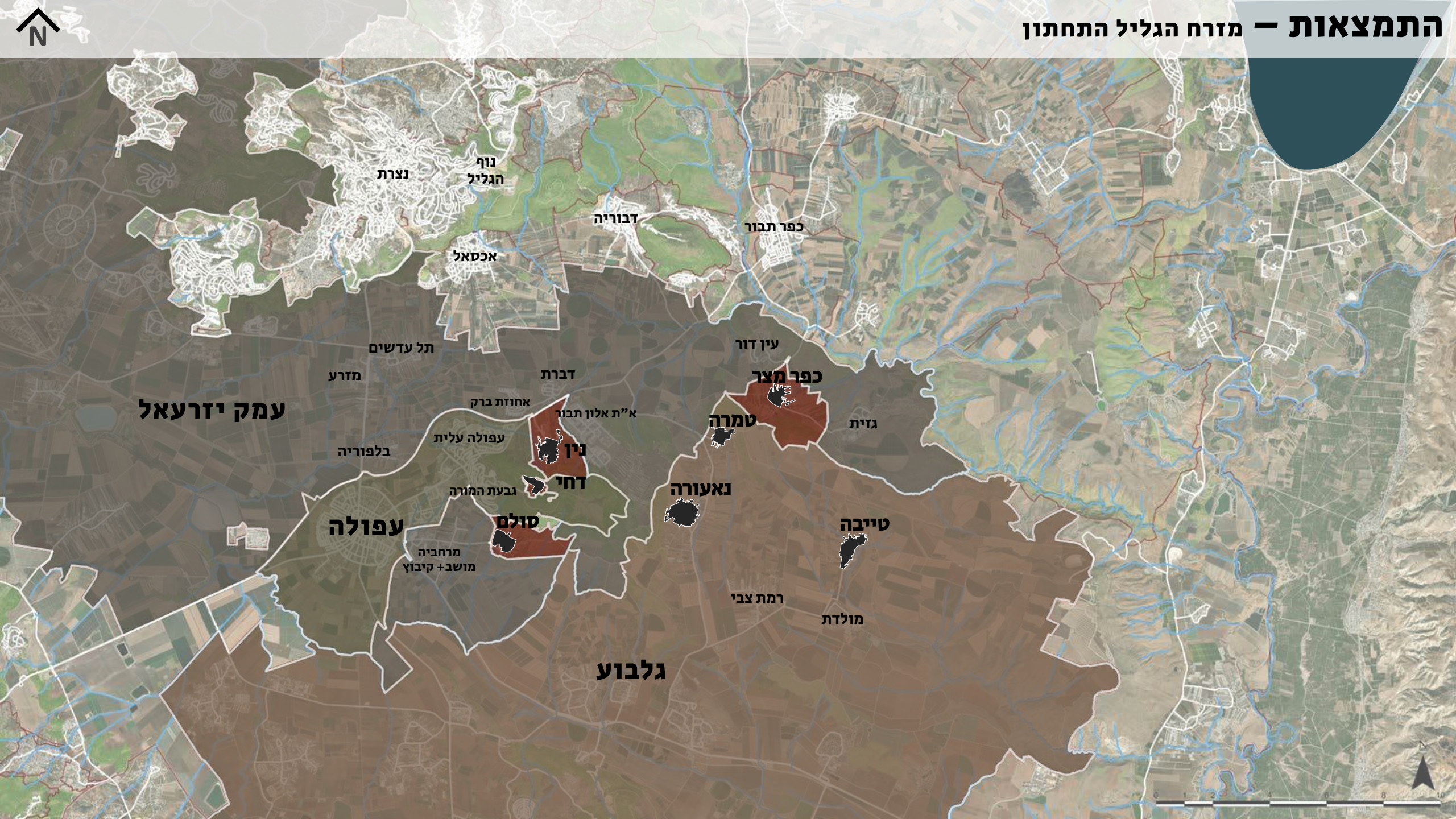
גזית

טייבה

רמת צבי

מולדת

עמק יזרעאל

עפולה

גלבוע

כפר מצר

טייבה

רמת צבי

מולדת

נאעורה

טמרה

גזית

דברת

א"ת אלון תבור

דחי

סולם

גבעת המורה

עפולה עלית

אחוזת ברק

מזרע

תל עדשים

אכסאל

דבוריה

כפר תבור

נוף הגליל

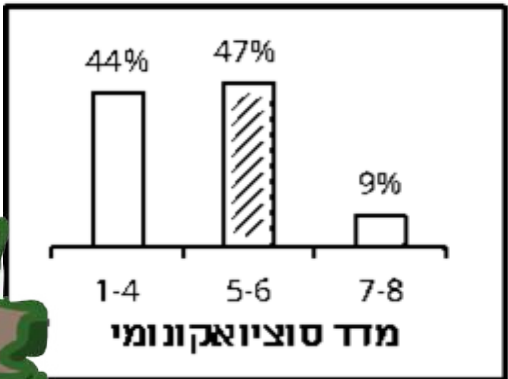
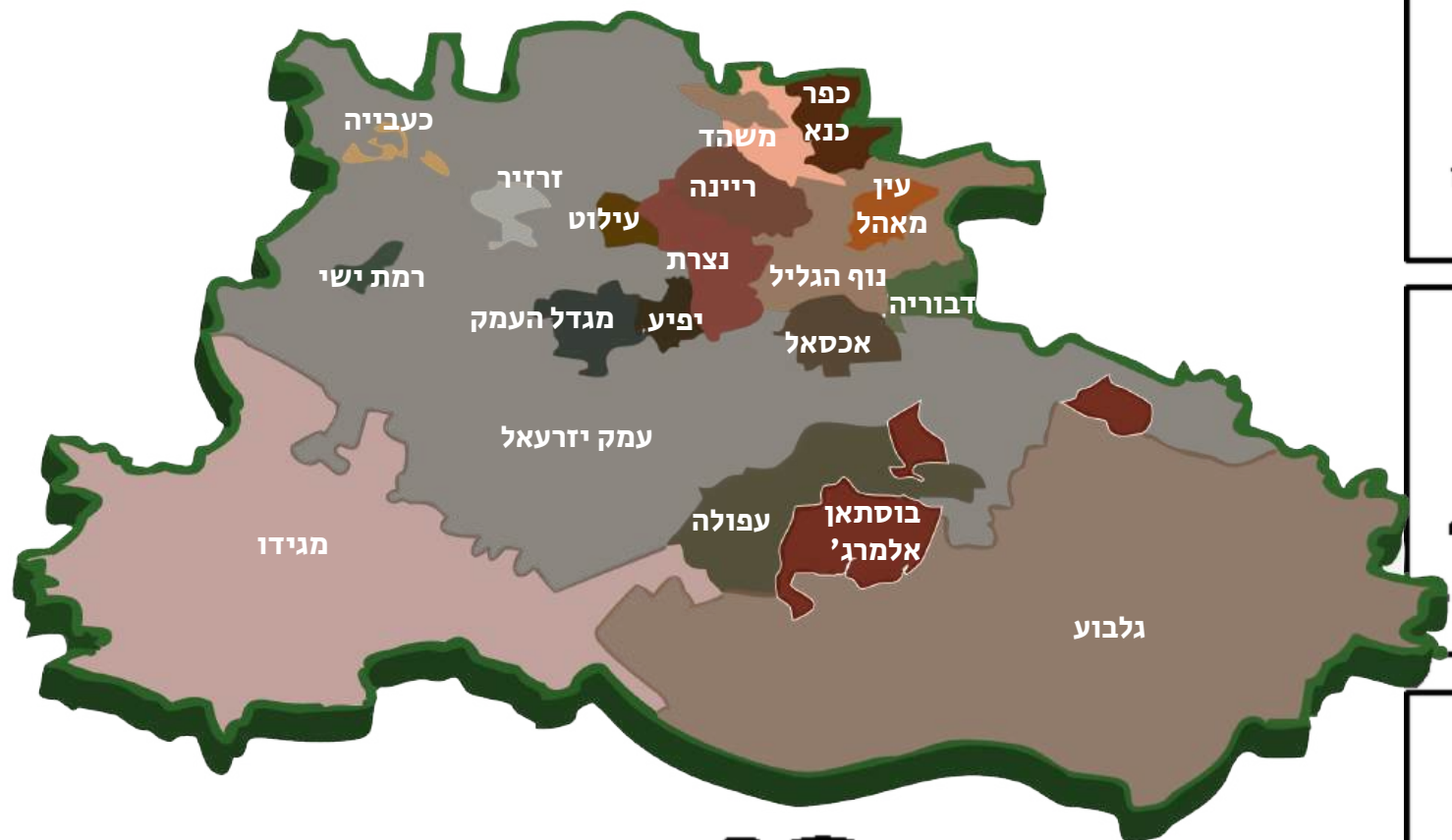
נצרת

אשכול הגליל והעמקים

אשכול הגליל והעמקים
عنفود الجليل والمروج

”אשכול הגליל והעמקים מהווה מנוף לצמיחה אזורית ולשיפור איכות החיים של תושבי הרשויות באמצעות שיתופי פעולה וחיבורים רב מגזריים, איגום משאבים ויתרון לגודל, תוך הצטיינות ומדידה מתמדת של הפעולות והצלחתן.”

11 ערים
4 מתעצות מקומיות
4 מתעצות אזוריות

103 ישובים

927 דונם

450,000 תושבים

80,000 תלמידים

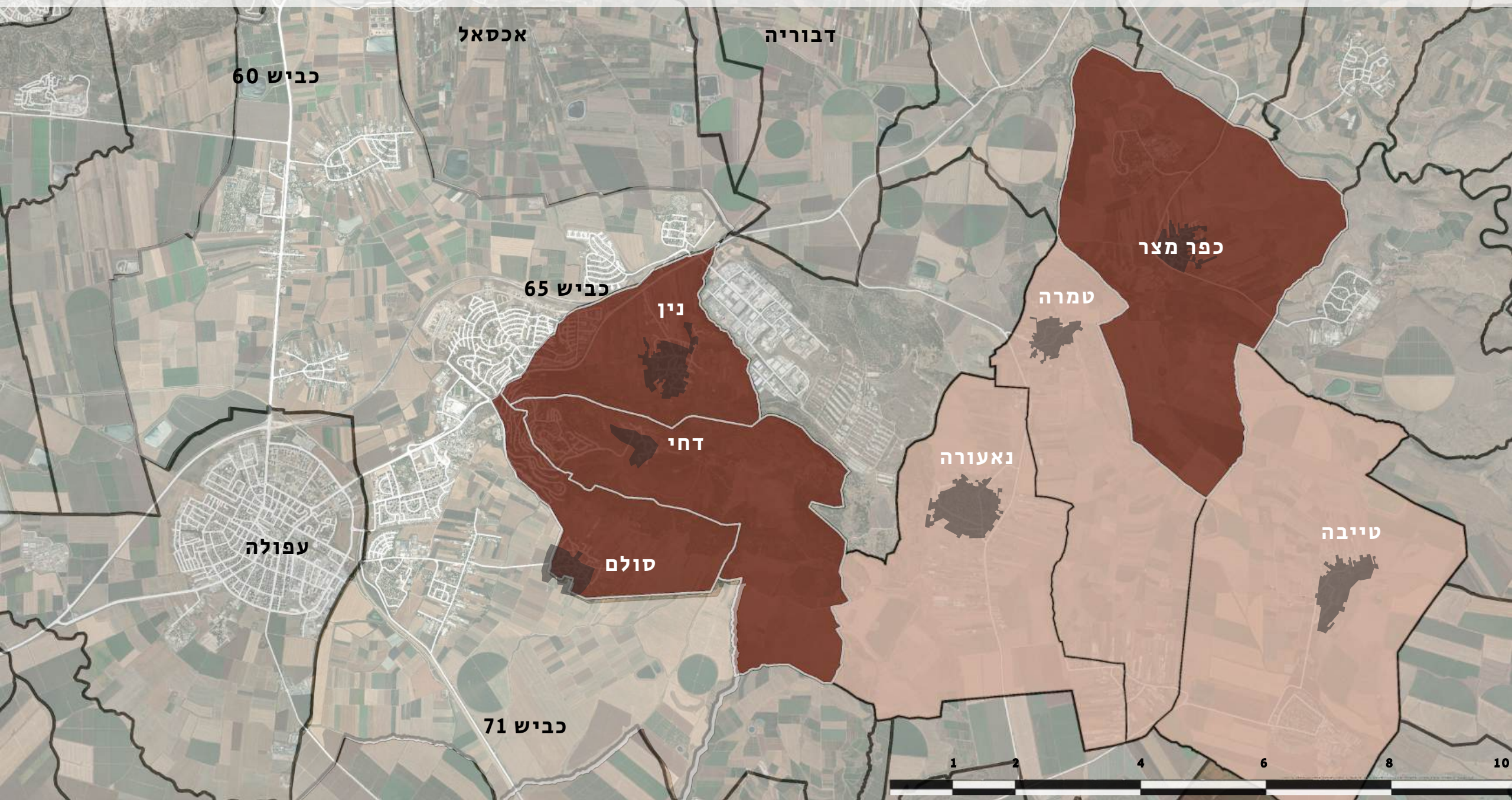
3 מכללות

4 אזורי תעשייה משותפים

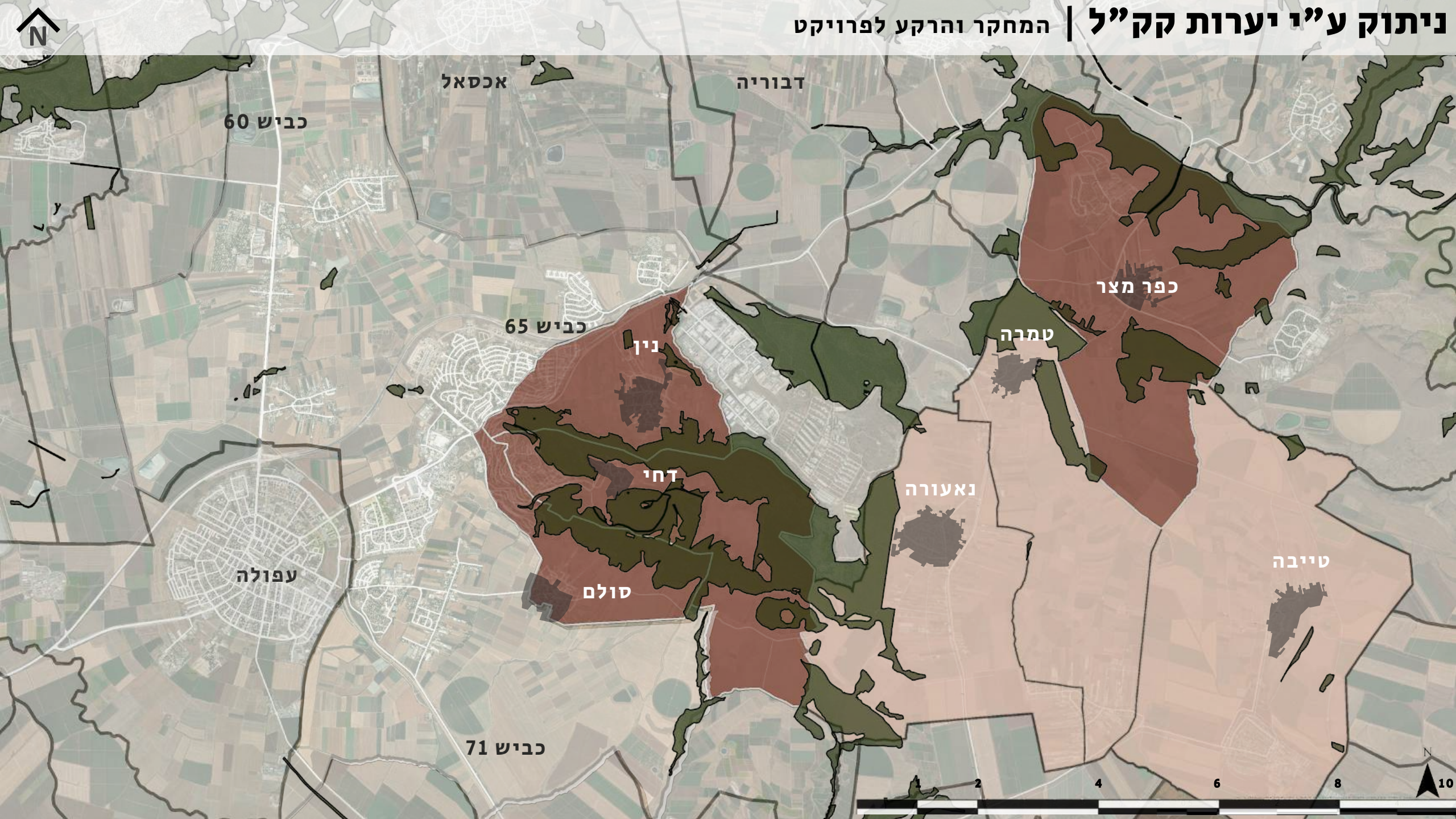
5 ועדות מקומיות לתכנון

3 ועדות מרחביות לתכנון

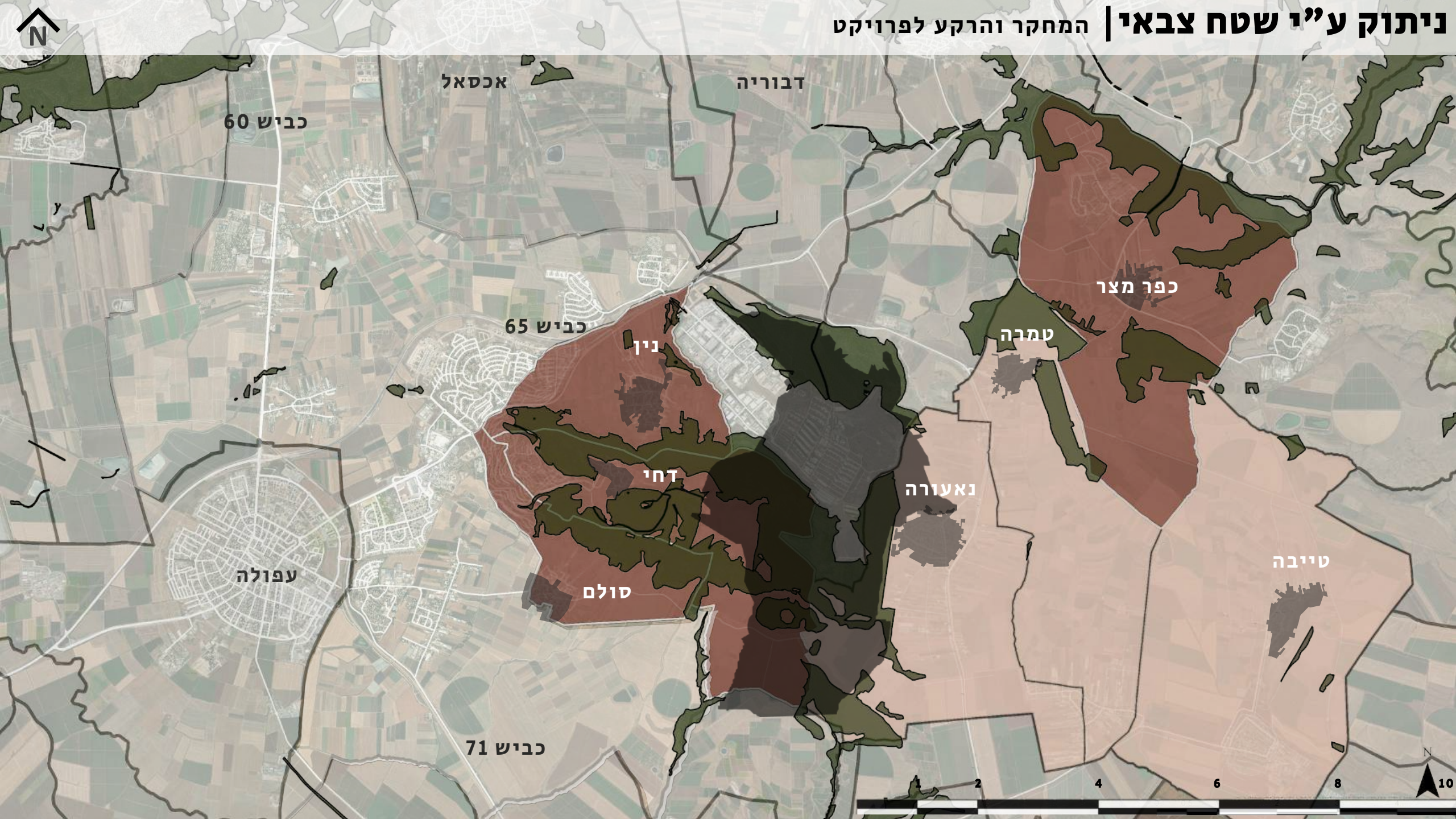
19 רשויות אשכול

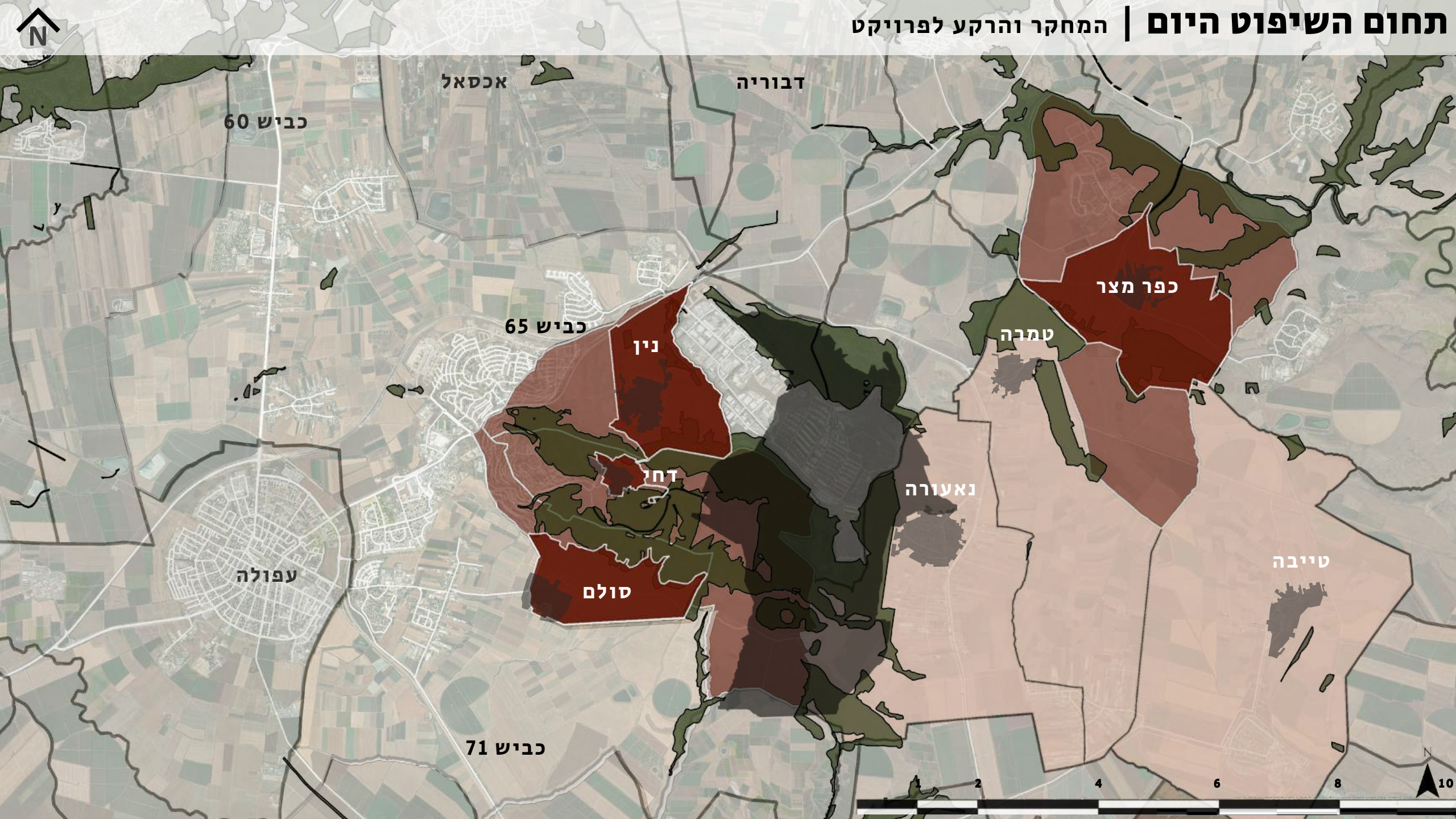
ניתוק ע"י יערות קק"ל | המחקר והרקע לפרויקט

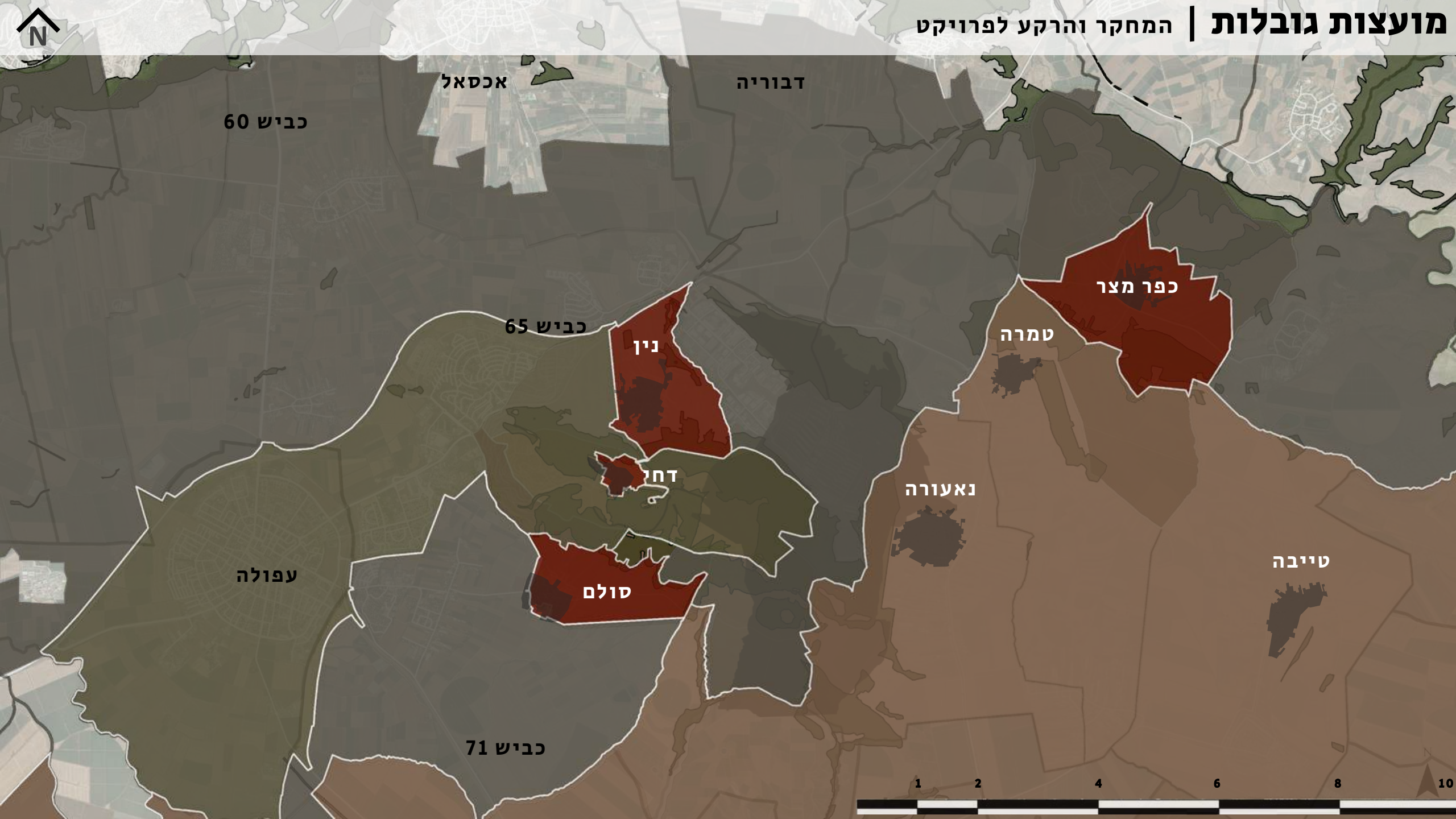

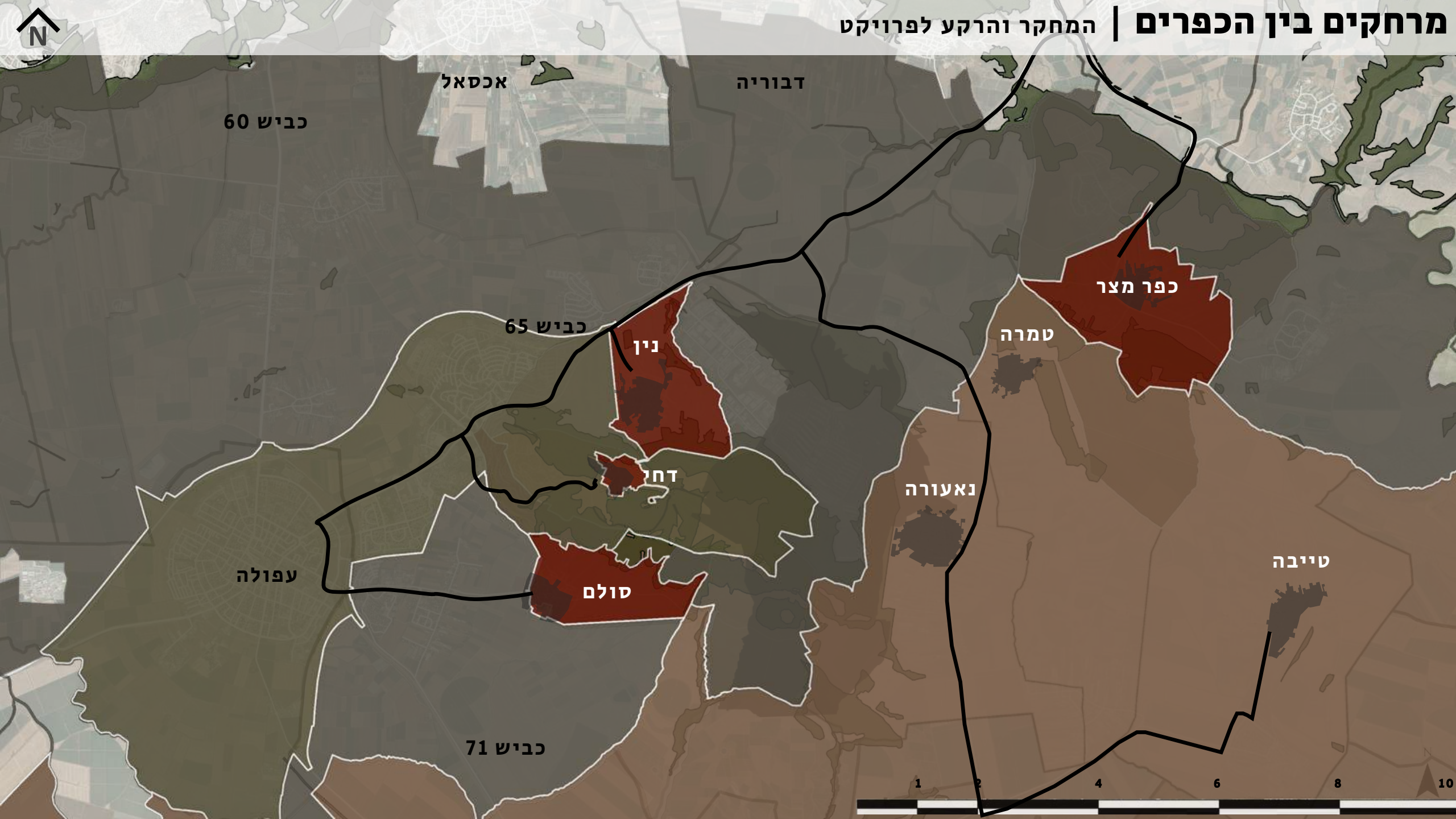
ניתוק ע"י שטח צבאי | המחקר והרקע לפרויקט

תחום השיפוט היום | המחקר והרקע לפרויקט

כפר מצר

נין

דחי

סולם

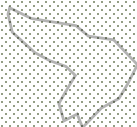
כפר מצר

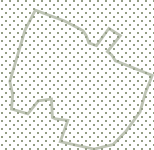
נין

דחי

סולם

כפר מצר – كفر مصر

מאפיינים בולטים

- חמישה מעיינות זורמים בכפר משמשים כמוקדי טבע
- שרידי בית כנסת עתיק עם רצפת פסיפס
- מסורת של גידול סוסים עם הישגים מקצועיים ברמה אזורית ולאומית

2888 תושבים

14 בתי עסק

תחום שיפוט
4115 דונם

שטח מגורים
263 דונם

נין - נין

מאפיינים בולטים

- מרכז בילוי ותיירות: הלובי המסחרי בכניסה לכפר כולל מסעדות ידועות, ותחנות דלק, ומשמש מוקד משיכה אזורי.
- מעיינות היסטוריים
- מיקום אסטרטגי סמיכותו של הכפר לציר תנועה ראשי הופכת אותו לנקודת עצירה נוחה.

2119 תושבים

22 בתי עסק

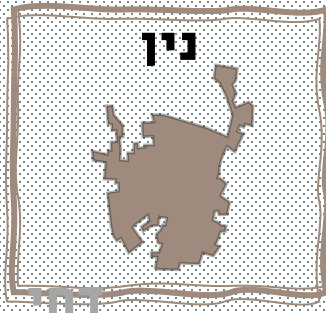
**תחום שיפוט
1850 דונם**

**שטח מגורים
355 דונם**

כפר מצר

נין

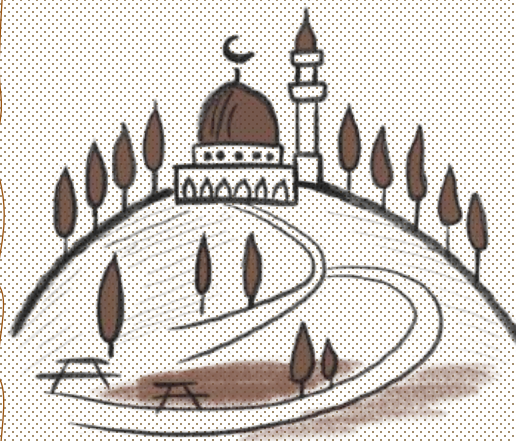
סולם

דחי - الدحي

מאפיינים בולטים

- נוף הררי טבעי וייחודי: הכפר שוכן על גבעה ומוקף ביערות קק"ל, ושמורת טבע גבעת המורה
- קבר א-נבי דחי: מקום מוכר על ידי התושבים, שיכול לשמש מוקד תרבותי-דתי

763 תושבים

4 בתי עסק

**תחום שיפוט
232 דונם**

**שטח מגורים
172 דונם**

כפר מצר

נין

דחי

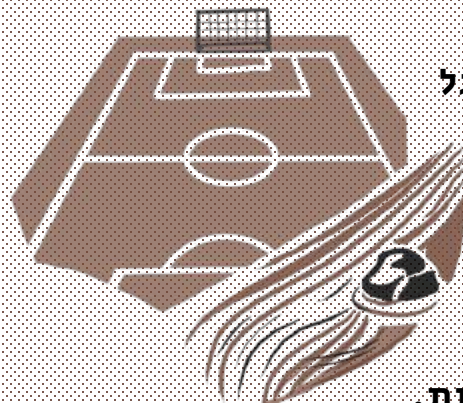
סולם

סולם - סולם

מאפיינים בולטים

- זהות קהילתית חזקה סביב הספורט: קבוצת הכדורגל "הפועל סולם" - מקור גאוה קהילתית בעבר
- כפר היסטורי מזוהה עם שונם המקראית
- אלמנטים טבעיים : ואדי היסטורי ומעיין זורם
- קהילה פעילה: פעילויות ספורט בלתי פורמליות רבות.

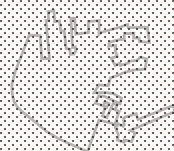
3148 תושבים

23 בתי עסק

**תחום שיפוט
2202 דונם**

**שטח מגורים
383 דונם**

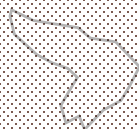
כפר מצר

נין

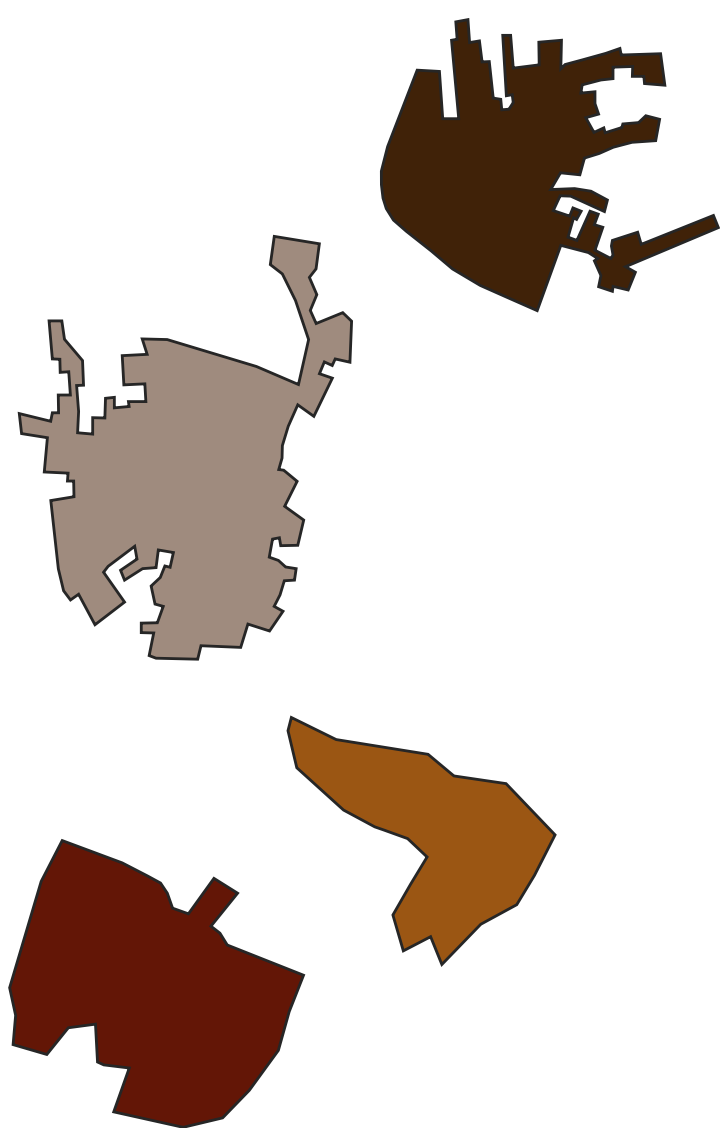

דחי

סולם

צפיפות אוכלוסייה
לשטח בנוי למגורים

6,896

הגירה שלילת 2024

143

אוכלוסייה

משפחות עם ילדים
מקבלי קצבת ילדים

15.5%

משתכרים מתחת
לשכר מינימום

11.1%

כלכלה

בתי אב מטופלים ברווחה

54% (865 בית אב)

רווחה

עומדים בדרישות הסף
של האוניברסיטאות
2021-2022

34.5%

מתחילים בהשכלה
גבוהה תוך 8 שנים
מסיום תיכון

20.7%

חינוך והשכלה

תוכניות עתידיות | המחקר והרקע לפרויקט

הפער בתכנון השכונות החדשות המוצעות לעומת מרקם הכפר

- תוכניות רבות תקועות שנים בהליכי אישור והפקדה, מה שמעכב את המענה לצורכי התושבים.
- התכנון עשוי לענות על הצרכים הפונקציונליים, אך אינו תואם את האופי הייחודי של הכפרים

אתגרים חברתיים ומרחביים - השפעתם על התושבים וחיי היום יום | המחקר והרקע לפרויקט

השפעות פיזיות

כביש גישה מסוכן

רכב משתלט

פסולת במרחב הציבורי

השפעות חברתיות

פסטיבל הקיץ
והחגים 2021

ליגת רמזדאן

חוג כדורגל לבנות

השפעות תרבותיות

אוהדי סולם במשחק
מכריע

סולם "ברזיל של
העמקים"

הפועל סולם שנות ה 70

סקר תושבים - מה באמת הצרכים של התושבים ? | המחקר והרקע לפרויקט

• מספר המשתתפים בסקר 111 מהם 89% נשים

• 61% בגיל 19-35 ו- 24% 26-45

• 69% תושבי כפר סולם

בילוי ומרחבים ציבוריים	הצרכים	תחבורה ונגישות	קשרים ושיתפי פעולה בין הכפריים
מבלים את זמנם הפנוי בבית או בטבע שמסביב לכפר, ומדגישים את המחסור במרחבים ציבוריים ובפעילויות פנאי	הצורך בפארקים ציבוריים, מתקני ספורט, גני משחקים, מרכזי תרבות למפגשים וסדנאות, וספריות	78% אינם משתמשים בתחבורה ציבורית בשל חוסר יעילות ונגישות, הן בתוך הכפר והן בקישוריות החיצונית	תמיכה רחבה ברעיון של שיתופי פעולה בין הכפריים, בעיקר בתחומים כמו חינוך, תרבות וספורט

”ארגון פעילויות תרבות מקיפות לארבעת הכפרים בכל פעם באחד הכפרים, או קיום פעילויות ספורט כגון תחרויות נוער וילדים מארבעת הכפרים, החל מכפר, המשך בשאר הכפרים, ומסתיים בכפר, וכן הלאה...”

”אנחנו צריכים למצוא פתרונות לבעיית הפקקים מול בית הספר בבוקר ואחרי צהריים”

”צריך לעבוד על הגברת המודעות לחינוך נכון של ילדינו”

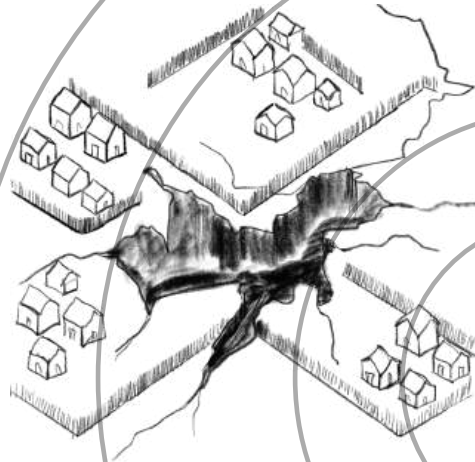
מה המצב היום ? | המחקר והרקע לפרויקט

שער לקהילה

פגיעה בזהות המקומית

ניתוק והיעדר שיתופי פעולה

היעדר תשתיות ומרחבים ציבוריים

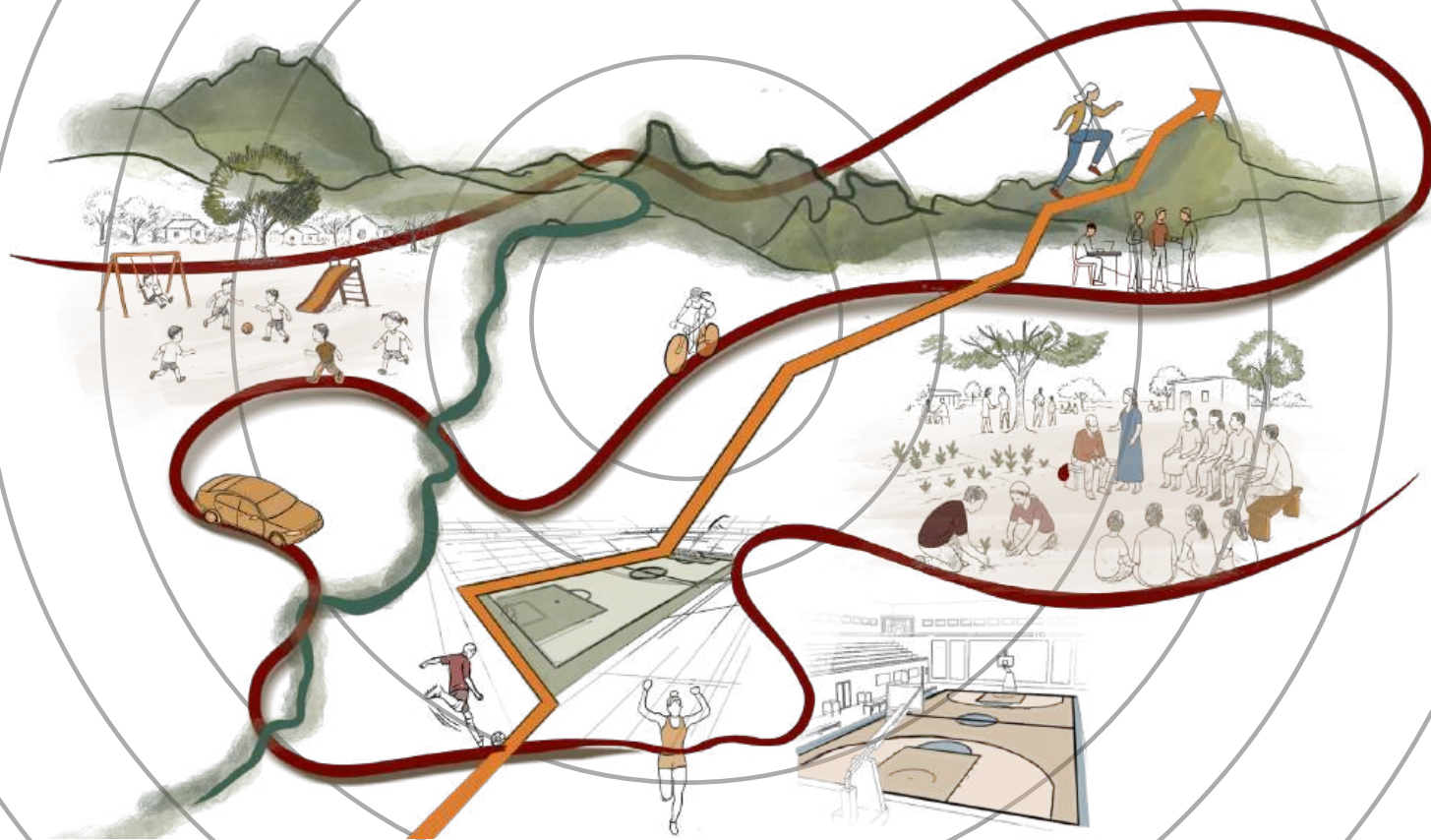

מצוקת דיור | הגירת זוגות צעירים

שער לקהילה

הפרויקט "שער לקהילה" שואף לחולל טרנספורמציה מערכתית בכפרי שבט זועבי, במטרה

ליצור קהילה כפרית משולבת ומשגשגת

יצירת הזדמנויות יצירת מרחבים ציבוריים רב-תכליתיים יצירת קישוריות מרחבית שיקום סמלים תרבותיים והיסטוריים

תכנית קישוריות מוצעת | תכנון אזורי

מיסוד, פיתוח, עיגון תרבותי

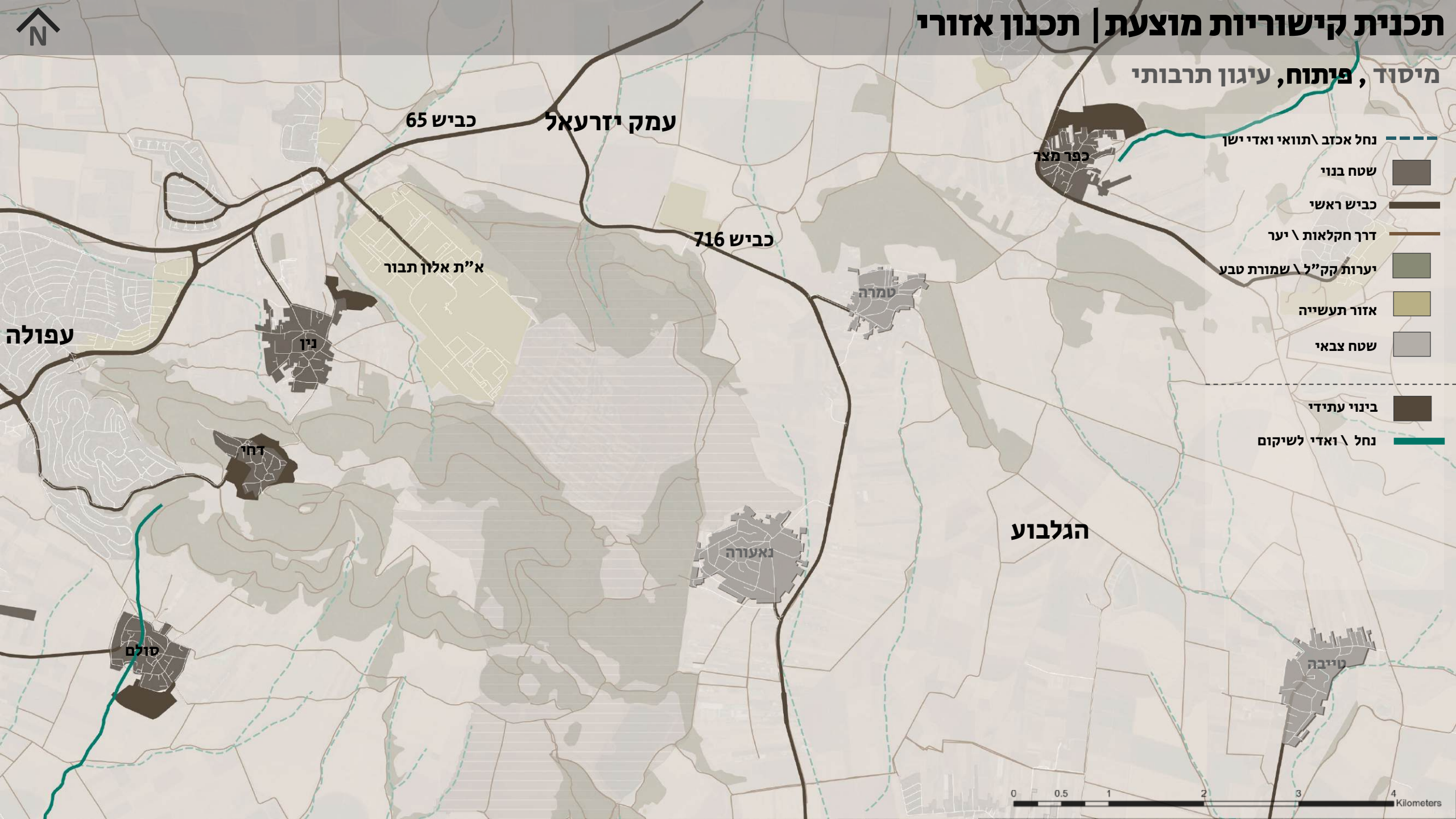
תכנית קישוריות מוצעת | תכנון אזורי

מיסוד, פיתוח, עיגון תרבותי

תכנית קישוריות מוצעת | תכנון אזורי

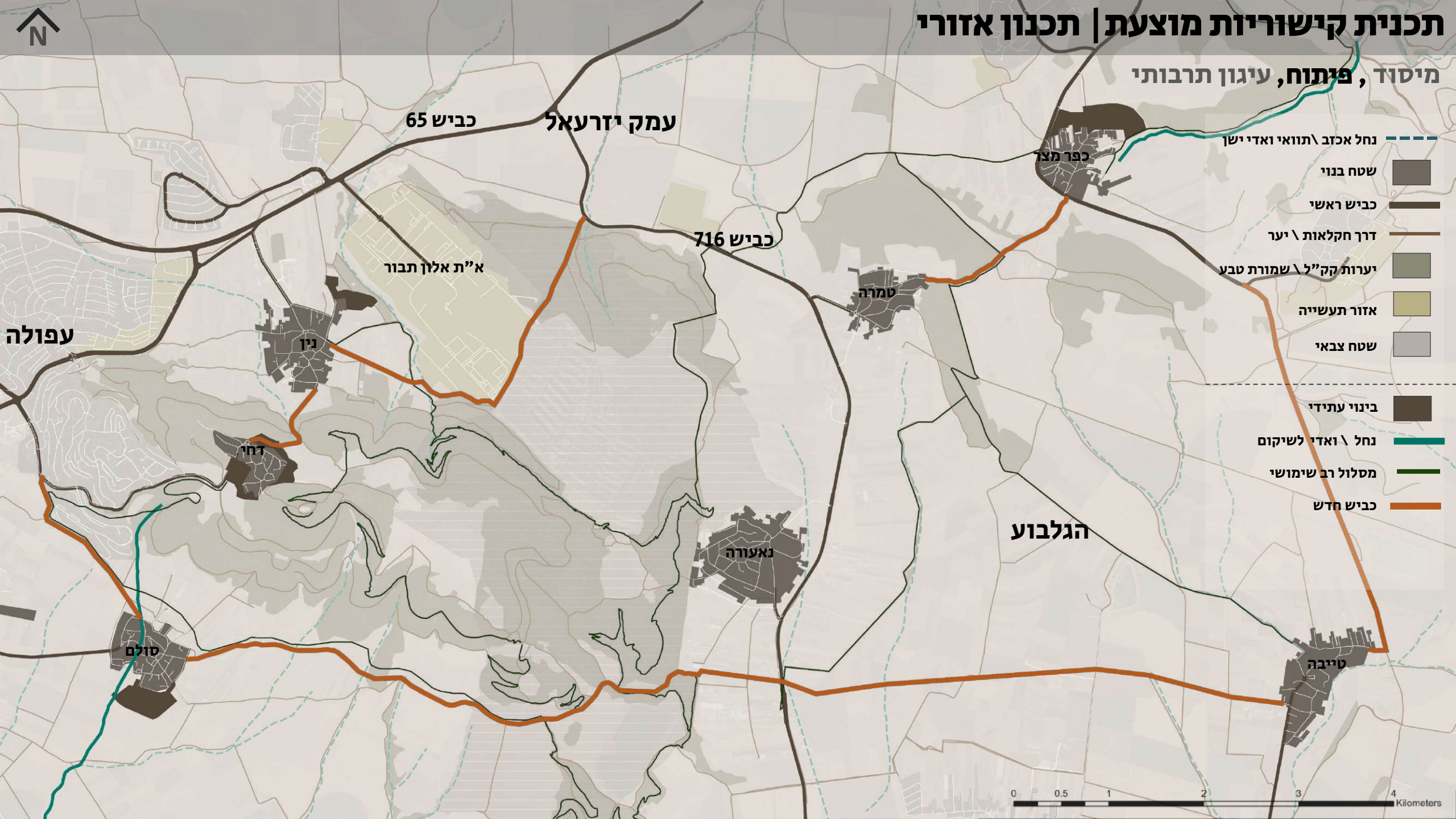
מיסוד, פיתוח, עיגון תרבותי

תכנית קישוריות מוצעת | תכנון אזורי

מיסוד, פיתוח, עיגון תרבותי

תכנית קישוריות מוצעת | תכנון אזורי

מיסוד, פיתוח, עיגון תרבותי

תכנית קישוריות מוצעת | תכנון אזורי

מיסוד, מיתוח, עיגון תרבותי

עפולה

יין

דחי

נאעורה

- נחל אכזב \ תוואי ואדי ישן
- שטח בנוי
- כביש ראשי
- דרך חקלאות \ יער
- יערות קק"ל \ שמורת טבע
- אזור תעשייה
- שטח צבאי
- בנייני עתידי
- נחל \ ואדי לשיקום
- מסלול רב שימושי
- כביש חדש
- החיבור המוצע

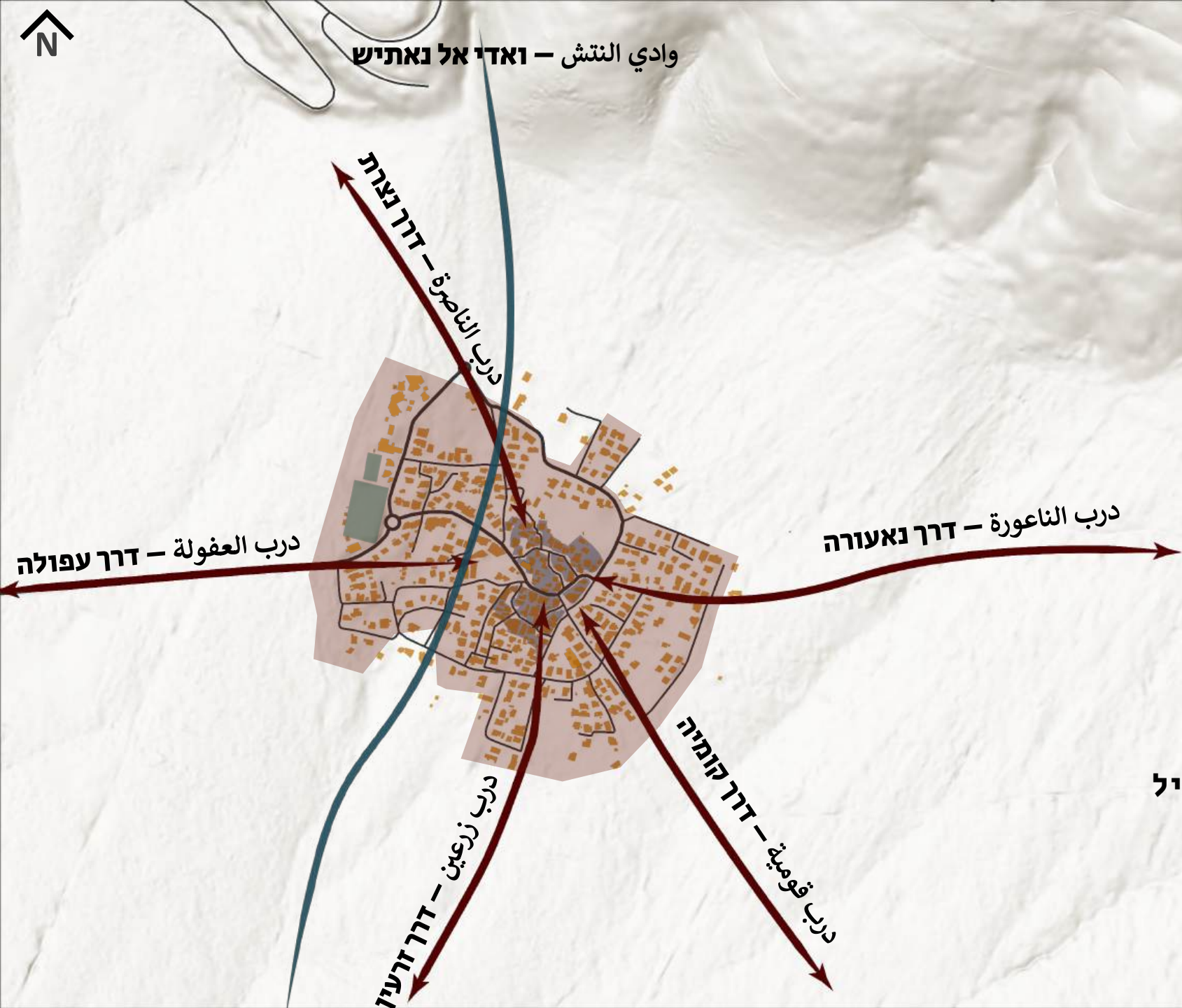
כפר סולם | זרז לשינוי אזורי

תכנית הפיתוח של כפר סולם שואפת ליצור מרחב כפרי משולב, בו הספורט היומיומי משמש מנוע לחיזוק תחושת השייכות והגאווה המקומית

התכנון מבוסס על רשת תנועה נגישה, המחברת בין מוקדים חינוכיים, מרחבים ציבוריים וחקלאות מסורתית, ומייצרת מרחב שבו כל תושב, בכל גיל, מוצא מקום לפעול, להשתייך ולהתפתח.

החזרת ואדי סולם

ניצול שטחי השארית כמרחב נופי-פעיל שימוש בספורט כפעולה יומיומית הנגשת הכפר ועידוד תנועה רגלית

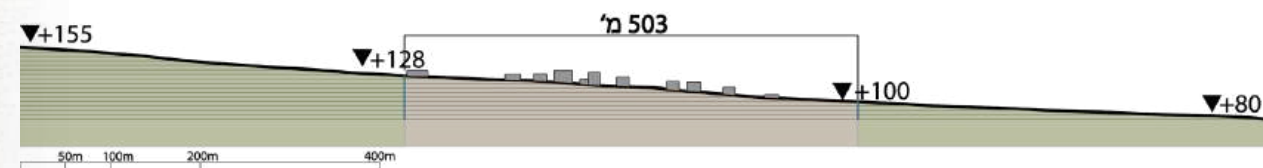
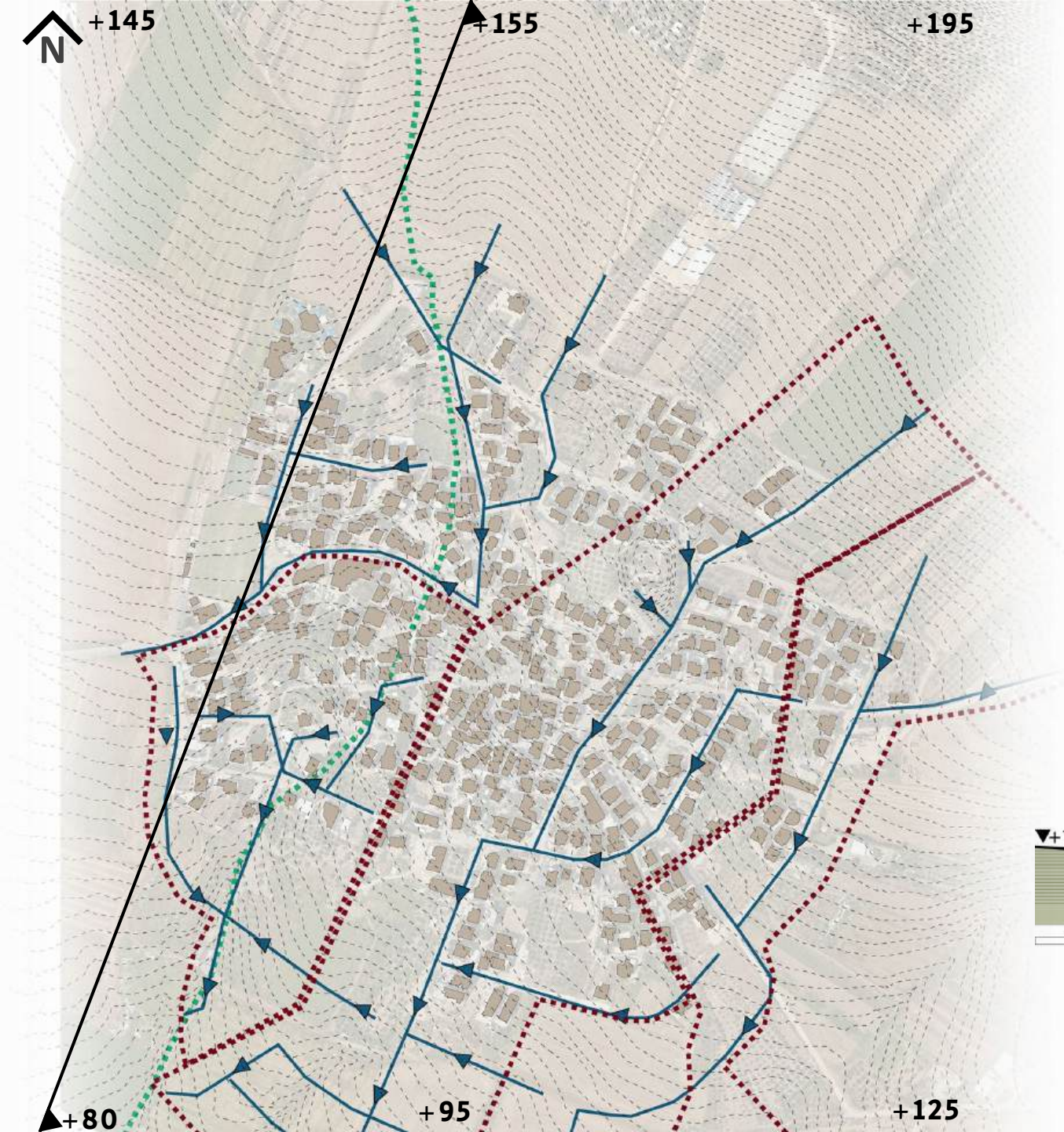
סופרפוזיציה | ניתוח מצב קיים

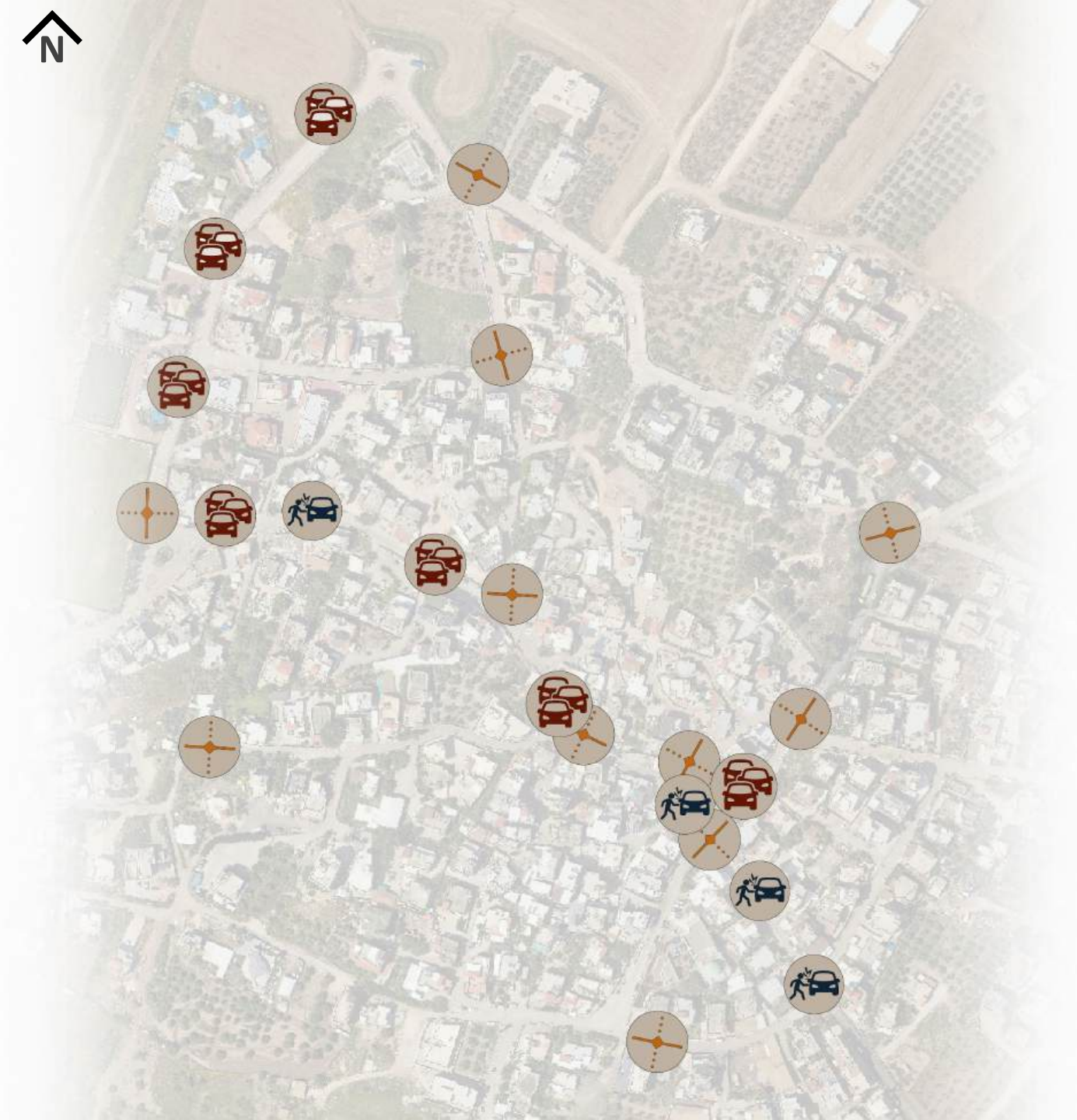
מגורים	
גרעין הכפר	
מסגד	
חינוך	
בריאות	
מרכז קהילתי	
מועדון זקנים	
שכונה חדשה	
קרקע פרטית	
שטח חקלאי	
מגרש כדורגל	
בית קברות	
כביש גישה	
כביש ראשי	
כביש משני	
לא מעובד	
דרך חקלאית	
קו תחבורה קיים	

ניקוז | ניתוח מצב קיים

- קווי גובה
- קו ניקוז קיים
- גבול אגן היקוות (red dotted)
- תוואי הוואדי הישן - - - - - (green dashed)

אזורים בעיתיים | ניתוח מצב קיים

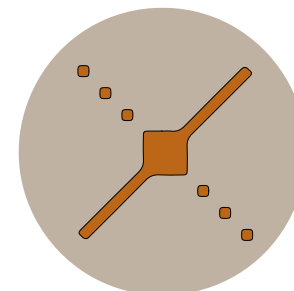
פקקים

תאונות דריסה

חוסר נצפות

06:30 AM

סרטון

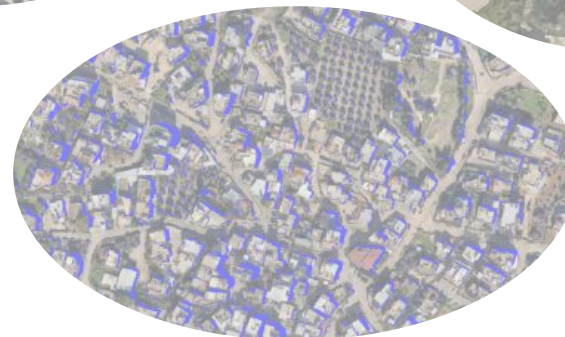

שעת שיא החום בקיץ 12:00-15:00

מבט רחוב בשעת יציאה מבית הספר

תכנון אסטרטגי | כפר סולם

50m 100m 200m 400m

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

מרכז הכפר

שכונת מגורים עתידית

מבני חינוך מוצעים

חזית מסחרית

50 מ' 100 מ' 200 מ' 400 מ'

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

שטחים פתוחים | פונקציות שונות

מטעי זיתים

שחזור הוואדי

תכנית אסטרטגית כפר סולם | | תכנון הוואדי

3 מצבים שונים

1- מקטע אגירה, ויסות נגר

רוחב תחתון: 1.5 מ'
רוחב עליון: עד 5 מ'
(כולל שיפועים)

2- מקטע חוויתי

רוחב תחתון: 2.5-3 מ'
רוחב עליון: 6-7 מ'
עומק מים: 0.2-0.4 מ'
שיפועים: 1:3 או מדרגות

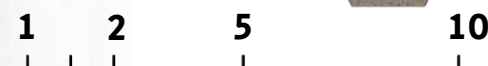
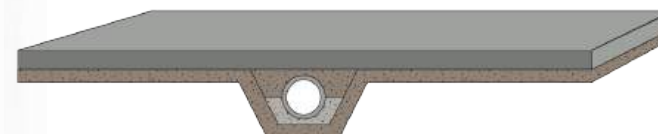
אקסטנסיבי

אנטנסיבי

3- מקטע מתועל

יעילות תפעולית, בטיחות
הנדסית, ונגישות לתחזוקה

50 מ' 100 מ' 200 מ' 400 מ'

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

חניונים

50 מ' 100 מ' 200 מ' 400 מ'

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

רחוב קיים

רחוב מוצע

דרך גישה – קישוריות אזורית

דרך גישה חשדה
לכיוון גבעת המורה

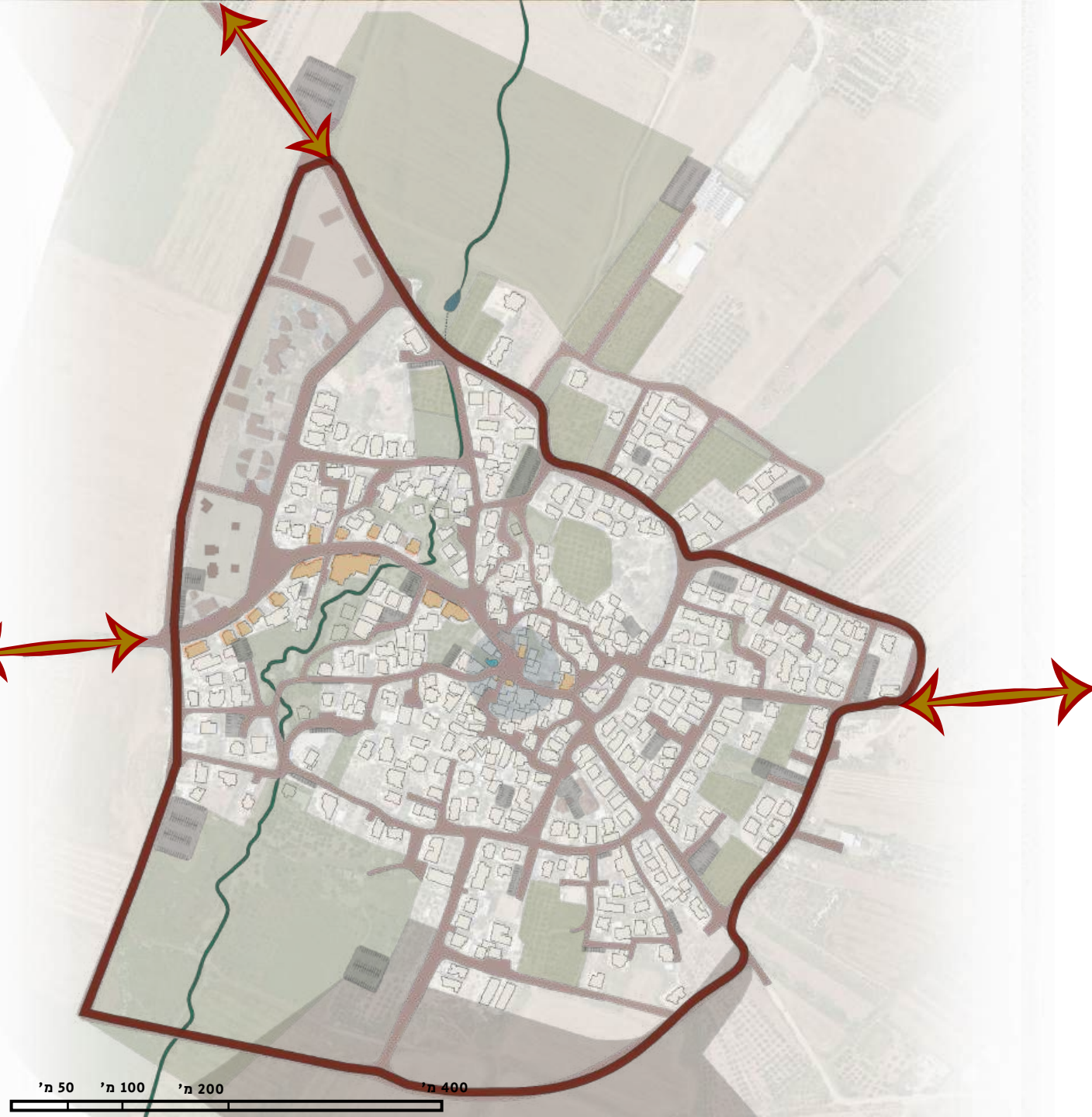
דרך גישה
לכיוון מרח

דרך גישה חשדה
לכיוון הגלבוע

50 מ' 100 מ' 200 מ' 400 מ'

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

רחוב היקפי

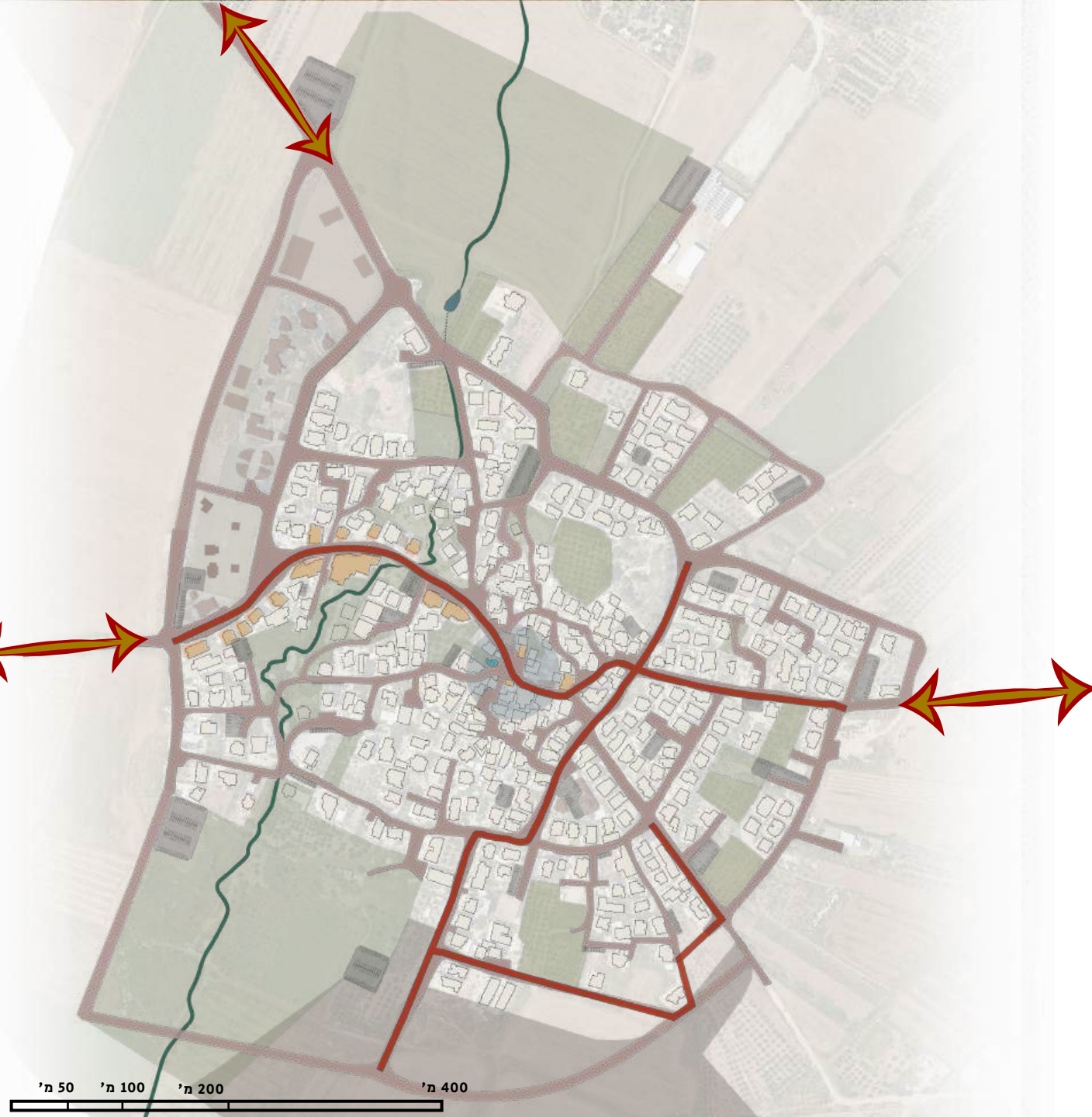
50 מ' 100 מ' 200 מ' 400 מ'

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

מערכת היררכית | 3 רמות של רחוב משולב

רחוב היקפי

רחוב משולב ראשי – רמה 1

רוחב: 10–18 מטר

מרחב גדול ומרוצף שמתקיימים בו
פסטיבלים ואירועים שנתיים

מלווה החזית המסחרית

ומחובר לשטחים ציבוריים ופתוחים

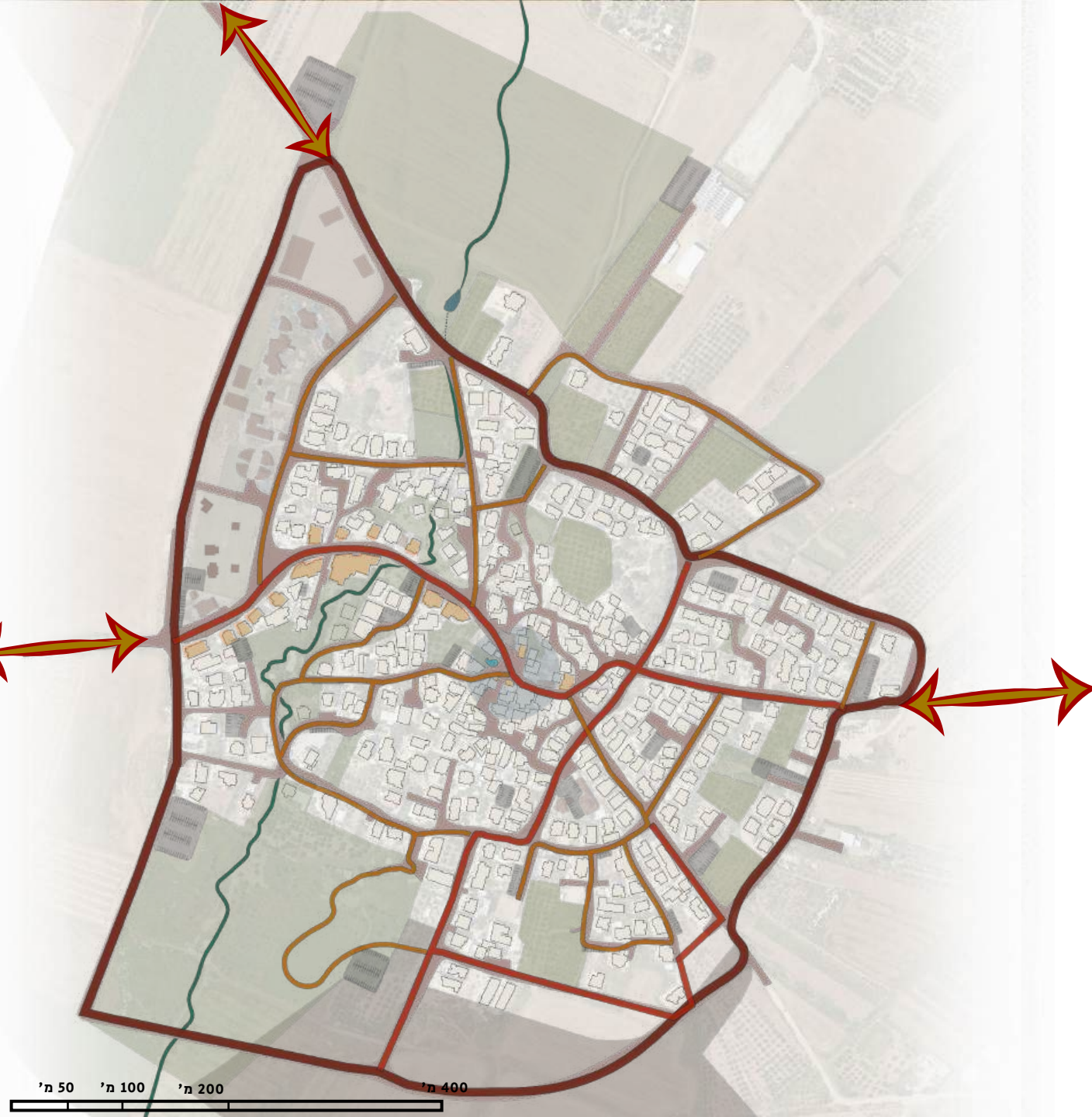
תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

מערכת היררכית | 3 רמות של רחוב משולב

רחוב היקפי

רחוב משולב ראשי – רמה 1

רחוב משולב שכונתי – רמה 2

רוחב: 6–9 מטר

מנגיש תנועה יומיומית רגלית בין
מגורים

וכלל תחנות ספורט רחוב לא
פורמליות

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

מערכת היררכית | 3 רמות של רחוב משולב

רחוב היקפי

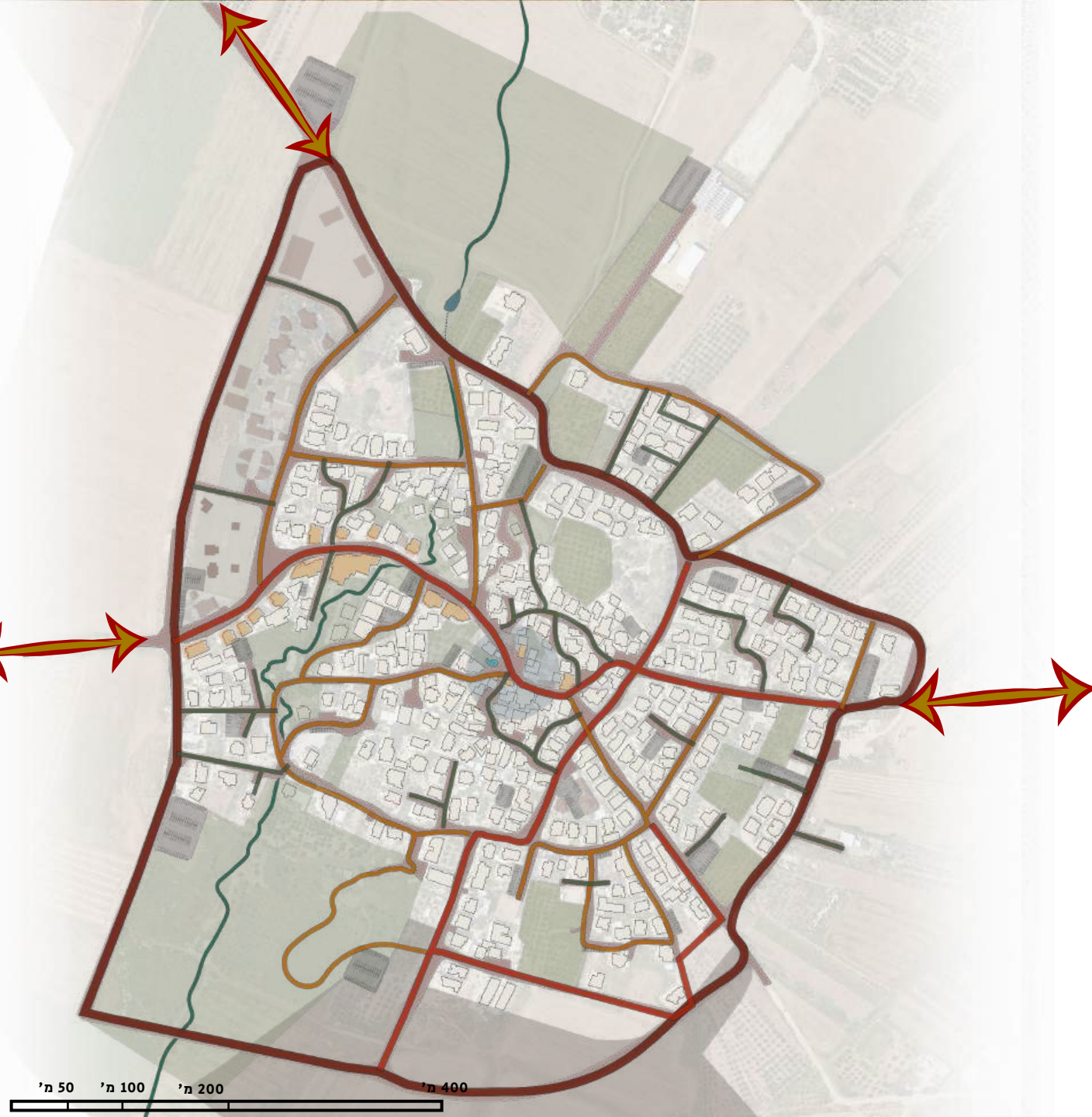
רחוב משולב ראשי – רמה 1

רחוב משולב שכונתי – רמה 2

רחוב משולב מינורי – רמה 3

רוחב: עד 6 מטר

ומאפשר אינטראקציה שכונתית
יומיומית, ותחושה אינטימית
שקטה

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

רחוב היקפי

רחוב משולב ראשי – רמה 1

רחוב משולב שכונתי – רמה 2

רחוב משולב מינורי – רמה 3

LOW SPEED ZONE – תחנת ספורט רחוב

תכנית אסטרטגית כפר סולם | פרוגרמה

רחוב היקפי

רחוב משולב ראשי – רמה 1

רחוב משולב שכונתי – רמה 2

רחוב משולב מינורי – רמה 3

LOW SPEED ZONE – תחנת ספורט רחוב

פארק אזורי

50 מ' 100 מ' 200 מ' 400 מ'

תכנית אסטרטגית

מגורים

מבני ציבור

חזית מסחרית

שכונת מגורים עתידית

דרכים

חניונים

תחנת ספורט רחוב

שחזור הוואדי

דרך גישה חשדה
לכיוון גבעת
המורה

פארק הספורט

אזור החינוך

דרך גישה קיימת
לכיוון מרחביה

מרכז הבכר

פארק הוואדי

שכונת חדשה

דרך גישה חשדה
לכיוון הגלבוע

50m 100m 200m 400m

↑
אזור
החינוך

מרפאה

חקלאות
פרטית
3600 מ"ר

מרכז
קהילתי
← דרך גישה

חקלאות
פרטית
1500 מ"ר

מרכז הקפר

מועדון
קשישים

↑
אזור
החינוך

מרפאה

חקלאות
פרטית
3600מ"ר

מרכז
קהילתי
דרך גישה

חקלאות
פרטית
1500מ"ר

מרכז הכפר

מועדון
קשישים

↑
אזור
החינוך

מרפאה

חקלאות
פרטית
3600מ"ר

מרכז
קהילתי
← דרך גישה

חקלאות
פרטית
1500מ"ר

מרכז הכפר

מועדון
קשישים

25m 50m 100m 200m

מרפאה

חקלאות
פרטית
138.0 +138.0
3600 מ"ר

מרכז
קהילתי

דרך גישה

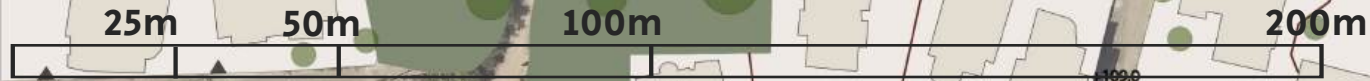
+114.0

73.5

חקלאות
פרטית
1500מ"ר

מרכז הכפר

מועדון קשישים

↑
אזור
החינוך

מרפאה

חקלאות
פרטית
3600מ"ר

מרכז
קהילתי
← דרך גישה

חקלאות
פרטית
1500מ"ר

מרכז הכפר

מועדון
קשישים

25m 50m

100m

200m

↑
**אזור
החינוך**

מרפאה

**חקלאות
פרטית
3600מ"ר**

**מרכז
קהילתי**
דרכישה

**חקלאות
פרטית
1500מ"ר**

מרכז הכפר

**מועדון
קשישים**

25m 50m 100m 200m

אזור
החינוך

מרפאה

חקלאות
פרטית
3600 מ"ר

מרכז
קהילתי
דרכישה

חקלאות
פרטית
1500 מ"ר

מרכז הכפר

מועדון
קשישים

25m 50m 100m 200m

↑
אזור
החינוך

מרפאה

קרקע
להפקעה

חקלאות
פרטית
3600 מ"ר

מרכז
קהילתי
דרך גישה

קרקע
להפקעה

מרכז הכפר

מועדון
קשישים

25m 50m 100m 200m

אזור
החינוך

מרפאה

חקלאות
פרטית
3600 מ"ר

מרכז
קהילתי
דרכי ישיבה

חקלאות
פרטית
1500 מ"ר

מרכז הכפר

מועדון
קשישים

25m 50m 100m 200m

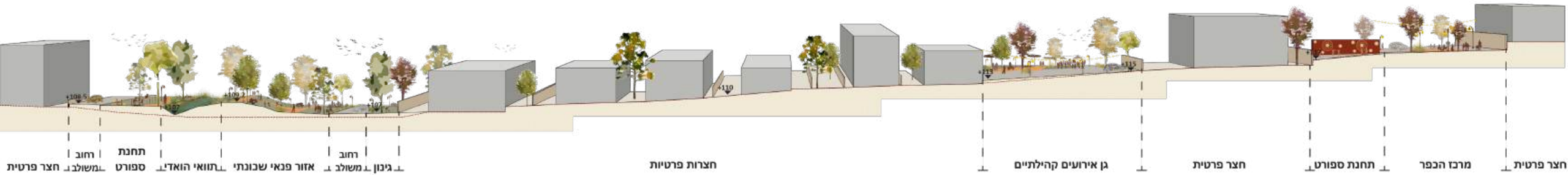

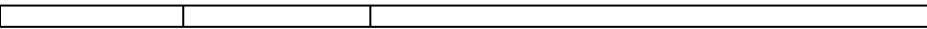
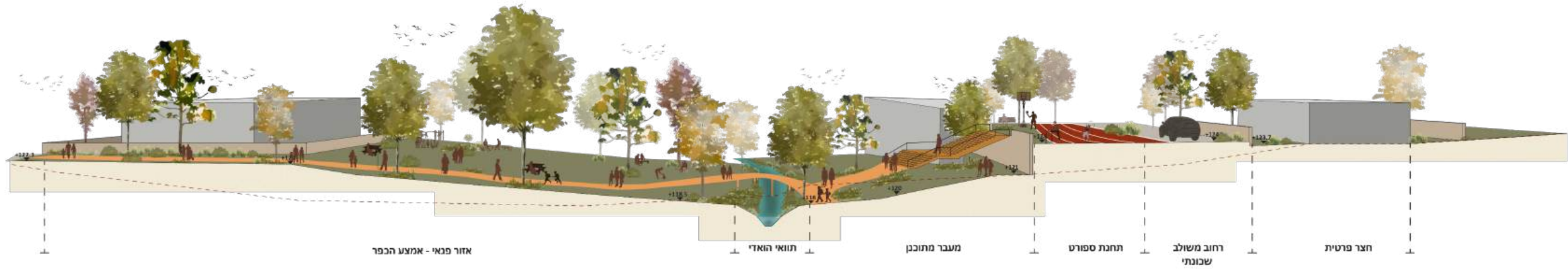

25m 50m 100m 200m

חתך א-א | מרכז הבפר – פארק שכונתי

חתך ב-ב | רחוב משולב – פארק שכונתי

פארק הספורט

פארק הספורט

קורת טיפוס

מגרש כדורגל
+145.5
+145

חניון מערבי
כ 100 רכבים

מגרש משולב
+142.5

מגרש משולב
+142.5

מגרש קטרגל
+142.5

מגרש משולב
+141.5

מגרש משולב
+141.5

מגרש משולב
+141.5

מגרש כדורגל
+137

מתקן כושר רב דוריים

תצפית

סקייטפארק

משחקי

בריכת איגום מי נגר

חניון מזרחי
60 רכבים

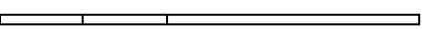
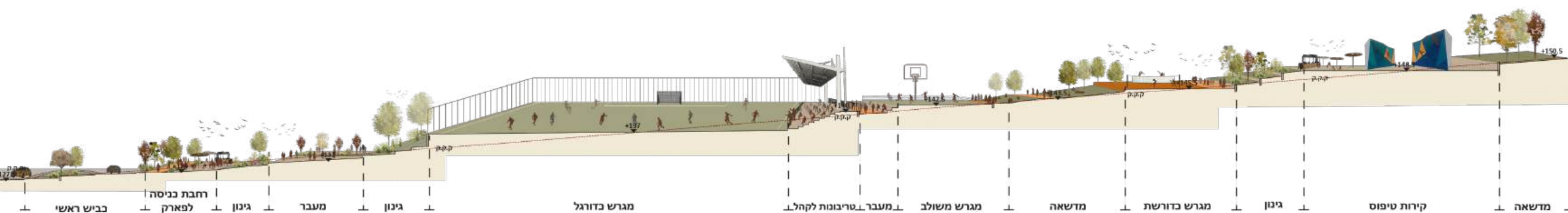
50 m

100 m

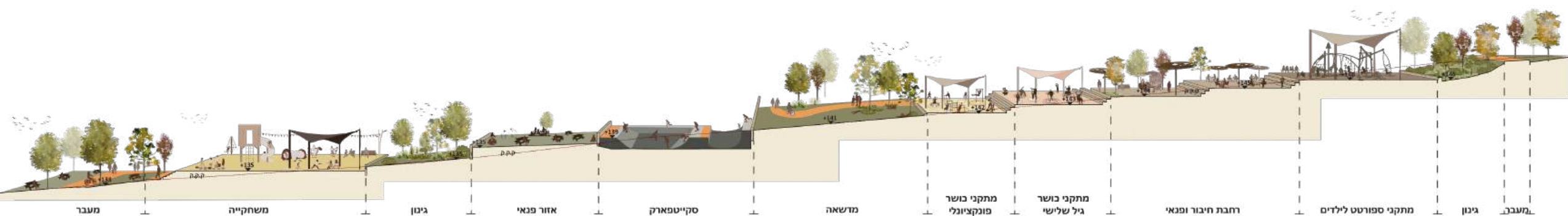
200 m

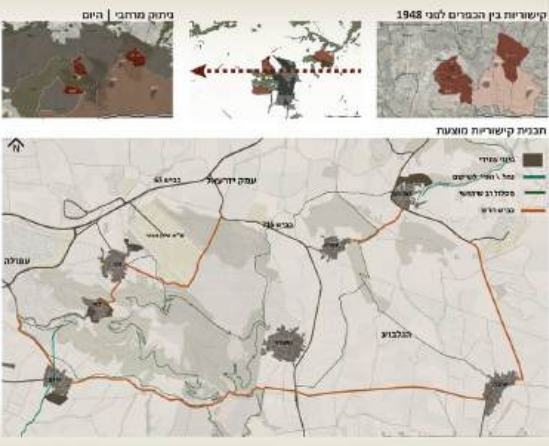
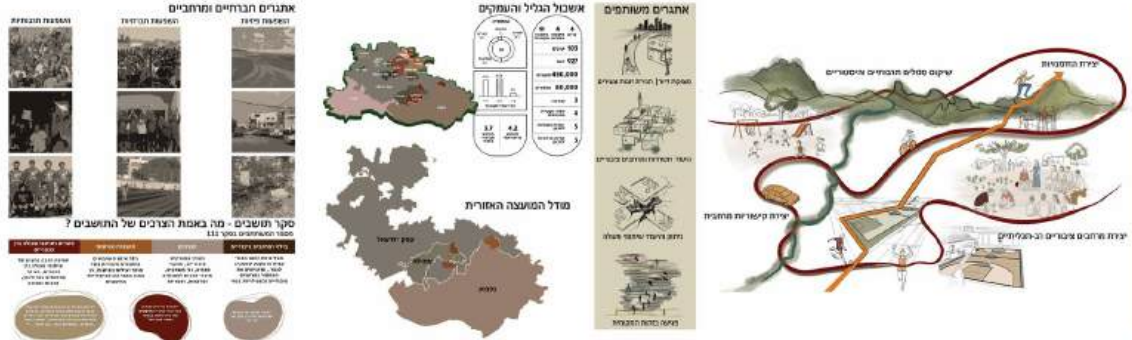
400 m

חתך 1-1 | פארק הספורט

חתך 2-2 | פארק הספורט

[illegible]

תודה שגרא

